V., 2006, p. 223–224). Jų metu ištirta ir žvalgyta apie 800 m^2, kultūrinio sluoksnio storis siekė 2–4,5 m. Ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XVI–XVII a.

2012 m. būsimo laikino knygų saugyklos pastato ir planuojamo naujo dujotiekio vietose archeologinių tyrimų metu ištirti 8 2x2 m dydžio šurfai, ištirtas bendras 32 m^2 plotas (1 pav.). Jų metu fiksuotas 3,2–5 m storio kultūrinis sluoksnis. Dalyje šurfų (5, 6) įžemis pasiektas rankiniu geologiniu grąžtu, o visame tirtame plote – šurfe 8. Tyrimų metu nustatyta, kad visuose tirtuose plotuose viršutinį supiltinį sluoksnį sudarė iki 2 m storio XIX–XX a. supiltos griuvenos, tikriausiai atvežtos iš kurios nors Vilniaus miesto vietos. Tarp XIX–XX a. radinių pasitaiko ir XVII a. datuojamų šukių. Taip pat šiame supiltiniame sluoksnyje, šurfuose 6 ir 8, surasti du atsitiktiniai arbaleto strėlių antgaliai (įmovinis ir įtveriamasis). Po supiltiniais sluoksniais visuose šurfuose tirtas XVII–XVIII a. datuotinas 0,4–1,2 m storio juodos, durpingos žemės sluoksnis, gilyn pereinantis į labai vandeningas juodas ar rudas durpes. Sprendžiant pagal išskirtą stratigrafiją ir minėtus planus, Mokslų akademijos bibliotekos saugykla, administracinio teismo rūmai (Žygimantų g. 2) bei tirtas kiemas yra pastatyti buvusių Radvilų rūmų sodo tvenkinių vietoje. Šiame sluoksnyje visuose tirtuose plotuose aptikta XVII–XVIII a. datuojamos buitinės keramikos šukių, XVII a. žaliai glazūruotų plokštinių koklių fragmentų, Jono Kazimiero Vazos Lenkijos šilingas ir kiti dirbiniai. Durpingame sluoksnyje šurfuose 1 ir 4 2,2–2,6 m gylyje surasti XVII a. I pusės – XVIII a. 76 odinių batų, diržų ir kitų odinių dirbinių fragmentai.

Šurfuose 6 ir 8 aptikti medinių konstrukcijų fragmentai datuoti XVII–XVIII a. Jų paskirtį galima būtų nustatyti tik platesnių tyrimų metu. Geologiniu grąžtu pasiektų kultūrinio sluoksnio horizontų tiksliau datuoti nepavyko. Patys giliausi sluoksniai gali būti ankstyvi, kadangi po durpių sluoksniu fiksuotas intensyviai juodos žemės tarpsluoksnis.

Surinkti radiniai perduoti LNM.

Žygimantų St. 1

In 2012, eight test pits (a total of 32 m^2) were excavated at the site of the Radvila Palace royal garden (Fig. 1). A 3.2–5 m thick, 17th–20th-century cultural layer was recorded. A 19th–20th-century layer was found at a depth of up to 2 m. The 17th–18th-century lower horizon layers were 0.4–1.2 m thick. These horizons contained an abundance of fragments of household pottery, panel stove tiles (*Blattkacheln*), and leather artefacts, a John II Casimir coin, etc. 16th–18th-century wooden structures were also excavated and recorded in test pits 6 and 8.

Manvydas Vitkūnas,
Kęstutis Katalynas

Pilies gatvė 32

Vilniaus senojo miesto vietos su priemiesčiais (UK 25504) teritorijoje, pastato Pilies g. 32 viduje, patalpos 6–1 PR dalyje 2012 m. spalio–gruodžio mėnesiais ir 2013 m. sausio–vasario mėnesiais atlikti archeologiniai tyrimai. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad XVI a. dabartinio namo Pilies g. 32 vietoje stovėjo mediniai ir mūriniai pastatai. 1591 m. pastatą Ašmenos pastalininkui Jonui Veličkai dovanojo Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis. J. Veličkai atitekęs sklypas ribojosi su 1557 m. sudegusios ir neatstatytos Apaštalo Evangelisto Šventojo Joano cerkvės teritorija. 1622 m. namą pirko Andrejus Erimovičius. Pastatą ne kartą niokojo

gaisrai. Iki 1617 m. sklype stovėjęs namas 3 kartus degė ir vėl buvo atstatomas. Ypač jis nukentėjo nuo 1748 m. gaisro. Po XVIII a. rekonstrukcijos pastatas įgavo dabartinius tūrius. 1750–1756 m. jis priklausė miestiečiams Lechavičiams. XIX a. čia buvo filaretų lankoma kavinė „Viktorija“, dvi vyninės. XIX a. pabaigoje namą įsigijo miestietė Remerienė, tada pagal architekto Kiprijano Maculevičiaus projektą kiemo V dalyje įrengta nauja laiptinė. 1911 m. pagal architekto Antono Filipovičiaus-Duboviko projektą pakeistas namo pagrindinis fasadas – pirmojo aukšto langai padidinti, perdarytos durų angos. Po II Pasaulinio karo pastatas atiteko Dailės fondui. Jame įrengtos dailininkų dirbtuvės ir butai.

Pirmiausia buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai, siekiant įsitikinti, ar techniškai įmanomi rūsio įrengimo darbai. Patalpos PR kampe ištirtas 2,7x1,6 m dydžio **šurfas 1** (5,45 m^2 dydžio), kuris padidintas iki 6,4 m^2 dydžio, o vėliau integruotas į bendrą tiriamą plotą. Po medinėmis grindimis buvo 4–6 cm storio supiltinis gelsvo smėlio sluoksnis be radinių. Po juo atidengtas iki 10–15 cm (palei R sieną – iki 20 cm) storio šviesiai pilkos žemės sluoksnis su smulkiomis plytų duženomis ir kalkių skiedinio fragmentais. Jokių radinių šiame sluoksnyje nerasta. Nuo 20 cm iki 0,8–1,2 m gylio atidengtas tamsiai pilkos žemės sluoksnis su pavieniais smulkiais akmenukais. Šis permaišytas sluoksnis yra susiformavęs įrengiant ūkinę duobę, kuri atidengta šurfo centrinėje ir V dalyse (1 pav.). Ūkinės duobės plotis siekė 1,5–1,6 m, gylis – 2,1–2,2 m nuo dabartinio paviršiaus, 2–2,1 m nuo pirminio paviršiaus. Šioje duobėje koncentravosi absoliuti dauguma ypačiųjų radinių.

Paaiškėjo, kad ūkinė duobė bent iš dalies buvo sutvirtinta lentomis, kurios buvo sudėtos

1 pav. Šurfo 1 V sienelė pasiekus 1,5 m gylį. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 1. The W wall of test pit 1 after reaching a depth of 1.5 m

briaunomis viena virš kitos ir sutvirtintos vertikaliais tašais (fiksuoti labai sunykę jų likučiai). Šurfe pasiekus 2,2 m gylį, dalis V sienelės grunto, buvusio tarp tašų, nuslinko. Atvalius nuogriuvą, kurios plotis siekė 1,6 m, o gylis – 40 cm, Š ir P nuogriuvos kraštuose atidengti lentų likučiai. Lentos labai sunykusios, pirminio jų storio nustatyti nėra galimybių (sutrūnijusių fragmentų storis – apie 1 cm). Lentų vidutinis plotis galėjo būti daugmaž 15 cm.

Ūkinėje duobėje fiksuoti keli kultūrinio sluoksnio horizontai. Viršutinis horizontas, fiksuotas nuo 20–30 cm iki 1,2–1,5 m gylio, užpildytas permaišytu gruntu, kuris suverstas į ūkinę duobę ją likviduojant ir ruošiant teritoriją statyboms. Tai padaryta XVII a. I pusėje. Supiltiniame grunte aptikti radiniai datuotini XV–XVII a. Taip pat aptikti pavieniai žmonių kaulai, veikiausiai patekę iš 1557 m. uždarytų Šv. Joano Evangelisto ir Šv. Michailo cerkvių kapinių, kurios buvo intensyviai ardomos XVII a. I pusėje, jų teritorijoje ir greta statant pastatus (Čaplinskas A. R., *Vilniaus gatvių istorija. Valdovų kelias. III knyga: Pilies gatvė,* V.,

2 pav. Metalinių žirklučių žvakių dagtims karpyti dalis. K. Katalyno nuotr.

Fig. 2. Part of a pair of metal wick scissors

2005, p. 50–51). Tarp radinių vyravo buitinės keramikos fragmentai. 20–50 cm gylyje tame pačiame sluoksnyje rasti gana plačios chronologijos radiniai (buitinės keramikos ir koklių fragmentai), datuojamai XIV–XV a. riba ar net XV a., ir baigiant XVI–XVII a. Kiek giliau, 50–90 cm gylyje rasta XVI bei XVI–XVII a. datuojami buitinės keramikos ir koklių fragmentai. Taip pat aptikti du ypatieji radiniai – metalinių žirklučių žvakių dagtims karpyti dalis (2 pav.) ir auskaro dalis. 0,9–1,2 m gylyje aptikti nuo XVI a. pabaigos laikotarpiui būdingos buitinės keramikos fragmentai, geležinis apkaustas įrankio kotui bei pavieniai žmonių ir gyvūnų kaulai. Nuo 1,2 m gylio ūkinės duobės pakraščiuose ir nuo 1,4 m gylio vidurinėje ūkinės duobės dalyje iki 1,5 m gylio fiksuotas pilkos žvyringos žemės tarpsluoksnis be radinių. Visi iki 1,5 m gylio aptikti kultūrinio sluoksnio horizontai yra supiltiniai, atsiradę pilant iš kitur paimtą gruntą į ūkinę duobę jos užpylimo metu.

1,5–1,9 m gylyje fiksuotas maišytos pilkos žvyringos žemės su negausiais XVI–XVII a. datuojamais radiniais. 1,9–2,3 m gylyje atidengtas nepermaišytas horizontas – ūkinės duobės apatinė dalis su užpildu, susiformavusiu per santykinai trumpą laiką (XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje). Šis ūkinės duobės horizontas yra uždaras kompleksas su gausiais radiniais (vyrauja buitinės keramikos fragmentai). Kitaip, nei aukštesniuose kultūrinio sluoksnio horizontuose, šiame horizonte nerasta žmonių kaulų – tik gyvūnų kaulai. Kultūrinio sluoksnio horizontai nuo 1,5–1,9 m ir 1,9–2,3 m gylyje išsiskyrė tik pagal radinių gausą. Duobės dugne, nuo 1,9 m iki 2,3 m gylio radinių gausiau, daiktai į ūkinę duobę sumesti ir vėliau nepermaišyti, o aukščiau, nuo 1,5 iki 1,9 m gylio radinių yra ženkliai mažiau, o kultūrinis sluoksnis, nors iš esmės ir vienalaikis žemesniam horizontui, yra permaišytas – paskubomis sustumtas veikiausiai XVII a. pradžioje nuo tuometinio kiemo paviršiaus.

Žemutiniame ūkinės duobės kultūrinio sluoksnio horizonte rasta daug buitinės keramikos fragmentų (3 pav.). Tarp buitinės keramikos radinių vyravo puodų fragmentai, tačiau pasitaikė ir pavienių kitų indų dalių: keptuvės dalis, viena sveika keraminė taupyklė (4 pav.) ir dar dviejų taupyklių fragmentai, iš Silezijos importuoto kaolininio bokalo fragmentai (5 pav.). Čia taip pat aptikta stiklo dirbinių –

3 pav. Ąsotis. XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. K. Katalyno nuotr.

Fig. 3. A pitcher. Late 16th – early 17th century

4 pav. Keraminė taupyklė. XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. K. Katalyno nuotr.

Fig. 4. A pottery coin bank. Late 16th – early 17th century

5 pav. Kaolininio bokalo fragmentai. XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. K. Katalyno nuotr.

Fig. 5. Fragments of a kaolin stein. Late 16th – early 17th century

6 pav. Stiklinio bokalo apatinė dalis. XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. K. Katalyno nuotr.

Fig. 6. The bottom of a glass mug. Late 16th – early 17th century

7 pav. Tigliai. XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia. K. Katalyno nuotr.

Fig. 7. Crucibles. Late 16th – early 17th century

lango stiklo fragmentas, stiklinių dalys, stiklinio bokalo apatinė dalis (6 pav.), stiklinių butelių fragmentai. Koklių šiame kultūrinio sluoksnio horizonte rasta mažai – 14 fragmentų. Jie datuojami XVI a. III ketvirčiu – XVII a. pradžia.

Gana gausią radinių grupę sudarė juvelyro naudoti tigliai. Rasta ne mažiau kaip 14 pilnai arba iš dalies išlikusių tiglių (7 pav.). Tai leidžia manyti, jog sklypas XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje priklausė meistrui juvelyrui. 2,1–2,3 m gylyje dar rasti keli kiti ypatieji radiniai – spalvotojo metalo, stalo įrankių (?) kotų su kaulinėmis bei medinėmis kriaunomis dalys, neaiškios paskirties metalinė svirtelė. 2,2–2,3 m šurfe 1 pasiektas įžemis – žvyringas smėlis.

Radiniai saugomi LNM.

Pilies St. 32

During October 2012 – February 2013, an excavation was conducted inside the building at Pilies St. 32 in Vilnius Old Town. From historical sources it is known that wooden and masonry buildings stood at the site of the present-day house at Pilies St. 32 in the 16th

century. The house was ravaged by fire more than once. The house that stood on the plot up until 1617 burnt three times and was rebuilt each time.

Test pit 1 (6.4 m²) was excavated in the SE part of the room. A storage pit, 1.5–1.6 m wide and 2–2.1 m deep (Fig. 1), was discovered in it. It was ascertained that the storage pit had at least in part been reinforced with boards placed with the edges overlapping and strengthened with vertical stakes. An absolute majority of the special finds were concentrated in this pit (Fig. 2) where several cultural layer horizons were recorded. The upper horizon, recorded to a depth of 1.2–1.5 m, is mixed fill soil, which was placed in the pit to eliminate it in preparing the area for construction in the first half of the 17th century. The finds discovered in the fill soil date to the 15th–17th centuries. Isolated human bones were also discovered. These probably found their way there from the cemetery of the Orthodox Church of St John the Baptist and St Michael, which was closed in 1557. The cemetery was actively destroyed in the first half of the 17th century, buildings being erected on its grounds and nearby. Household pottery fragments predominated among the finds. An unmixed horizon: the bottom part of the storage pit with its fill, which formed during a relatively brief period (late 16th – early 17th century), was unearthed at a depth of 1.9–2.3 m. This storage pit horizon is a closed complex with abundant finds, among which household pottery fragments predominated (Fig. 3) and among these, pot fragments predominated, but isolated pieces of other vessels were also encountered: part of a frying pan, an intact pottery coin bank (Fig. 4), fragments of another two, and fragments of a kaolin stein imported from Silesia (Fig. 5). Glass artefacts were also discovered at this site: a shard of window glass, parts of glasses, the bottom of a glass mug (Fig. 6), and pieces of glass bottles. The few stove tile fragments (14) discovered in this cultural layer horizon date to the third quarter of the 16th – early 17th century. Jewellery crucibles comprised a fairly abundant find group. At least 14 complete or partial crucibles were found (Fig. 7). This allows one to think that the plot belonged to a jewellery craftsman in the late 16th – early 17th century.

Pavel Vutkin

Žvalgymai Vilniaus mieste

Vilniaus mieste, įvairiose grunto judinimo vietose (Bazilijonų gatvėje, Didžioji g. 14, P. Vileišio–Sluškų gatvėse, Paupio g. 21, Savičiaus g. 10, Tilto g. 6, Užupio g. 2, Vilniaus g. 47, Vokiečių g. 13) vykdyti archeologiniai žvalgymai.

Bazilijonų gatvėje atidengiant šiluminę trasą žvalgytas 80 m² dydžio plotas. Virš jos fiksuoti tik XX a. permaišyti sluoksniai. Į Š ir P nuo esamos šiluminės trasos yra išlikęs XVI–XVII a. sluoksnis. Sienelėse rastos XVI–XVII a. buitinės ir statybinės keramikos šukės bei XVI a. odinio bato liekanos (1 pav.).

Didžiojoje g. 14 vykdant pastato pamatų hidroizoliacijos darbus žvalgytas 6,25 m² dydžio plotas. Fiksuotas XIX–XX a. sluoksnis su pavieniais XVII a. radiniais. Atidengti du mūro fragmentai (vienas datuojamas XVI a. viduriu, kitas – XVII–XVIII a.).

P. Vileišio–Sluškų gatvėse vandentiekio ir buitinės nuotekynės trasų rekonstravimo vietose žvalgytas 600 m² dydžio plotas, fiksuoti permaišyti XX a. sluoksniai su pavieniais XVII–XX a. radiniais, atidengti du XIX a. vidurio – XX a. pradžios pamatų fragmentai.